לשון טובה ורעה

דף עבודה בעקבות רבן שמעון בן גמליאל

שם: _____ כיתה: _____

המעשה — הסיפור המלא

פְּתִיחָה: קוֹל הַתּוֹרָה בְּבֵית הַנָּשִׂיא

יְלָדִים, אִם הֱייִתֶם עוֹמְדִים בַּפֶּתַח שֶׁל בֵּית רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, נְשִׂיא יִשְׂרָאֵל, מָה הֱייִתֶם שׁוֹמְעִים?

הֱייִתֶם שׁוֹמְעִים קוֹל אַדִּיר, מָתוֹק וְנָעִים, שֶׁל מֵאוֹת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הַלּוֹמְדִים תּוֹרָה. קוֹלוֹת שֶׁל לְמוּד הָיוּ מִתְעוֹפְפִים מִבַּעַד לַחַלּוֹנוֹת וּמְמַלְאִים אֶת כָּל הָרְחוֹב בִּקְדֻשָּׁה. רֵיחַ נָעִים שֶׁל קְלָפִים יְשָׁנִים שֶׁל סִפְרֵי תּוֹרָה מִלֵּא אֶת הָאֲוִיר.

רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל יָשַׁב בְּרֹאשׁ הַשֻּׁלְחָן. פָּנָיו הָיוּ מְאִירוֹת, זְקָנוֹ הַלָּבָן גָּלַשׁ עַל חָזֵהוּ, וְעֵינָיו הַטְּהוֹרוֹת הִבִּיטוּ בְּתַלְמִידָיו בְּאַהֲבָה רַבָּה. הַנָּשִׂיא יָדַע שֶׁתַּלְמִידָיו הֵם עֲנָקִים בַּתּוֹרָה, אַךְ כְּמַנְהִיג שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל, הָיָה לוֹ חָשׁוּב מְאֹד דָּבָר נוֹסָף: בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ. אֵיךְ הֵם מְדַבְּרִים אֶחָד לַשֵּׁנִי. הַנָּשִׂיא רָצָה לְלַמֵּד אוֹתָם וְאֶת כָּל בְּנֵי בֵּיתוֹ שִׁעוּר חָשׁוּב – לֹא דֶּרֶךְ סֵפֶר, אֶלָּא דֶּרֶךְ מַעֲשֶׂה שֶׁאֹּל יִשְׁכְּחוּ לְעוֹלָם.

הַבַּקָּשָׁה הַמּוּזָרָה

יוֹם אֶחָד, לְאַחַר סִיּוּם הַשִּׁעוּר, קָרָא אֵלָיו הַנָּשִׂיא אֶת מְשָׁרְתּוֹ הַנֶּאֱמָן.

הַמְּשָׁרֵת נִכְנַס בַּעֲנָוָה, הֵרְכִּין אֶת רֹאשׁוֹ וְאָמַר: "כֵּן, אֲדוֹנִי הַנָּשִׂיא? מָה אוּכַל לַעֲשׂוֹת לְמַעַנְךָ?"

"שְׁמַע נָא, אִישׁ יָקָר," אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בְּקוֹלוֹ הָרָךְ, "קַח עִמְּךָ סְכוּם נִכְבָּד שֶׁל מַטְבְּעוֹת זָהָב. לֵךְ אֶל הַשּׁוּק הַגָּדוֹל, וּקְנֵה עֲבוּרִי אֶת דְּבַר הַמַּאֲכָל הַכִּי טוֹב, הַכִּי טָעִים וְהַכִּי מְשֻׁבָּח שֶׁיֵּשׁ שָׁם. אַל תַּחְסֹךְ בְּכֶסֶף. הָבֵא אֶת הַדָּבָר הַטּוֹב בְּיוֹתֵר בָּעוֹלָם!".

הַמְּשָׁרֵת הִנְהֵן בְּרֹאשׁוֹ, לָקַח אֶת שַׂקִּית הַמַּטְבְּעוֹת שֶׁהִשְׁמִיעָה קוֹל נְקִישׁוֹת צְלִינְג צְלִינְג, וְיָצָא לַדֶּרֶךְ.

בְּהֲמוּלַת הַשּׁוּק

כְּשֶׁהִגִּיעַ הַמְּשָׁרֵת לַשּׁוּק, תָּקְפוּ אוֹתוֹ מִכָּל עֵבֶר רֵיחוֹת חֲזָקִים וּצְעָקוֹת. "לֶחֶם חַם שֶׁיָּצָא מֵהַתַּנּוּר!", קָרָא הָאוֹפֶה; "תַּפּוּחִים אֲדֻמִּים וּמְתוּקִים כִּדְבַשׁ!", קָרָא מוֹכֵר הַפֵּרוֹת; רֵיחַ עַז שֶׁל זַעְפָּרָן וְכַמּוֹן עָלָה מִדּוּכְנֵי הַתַּבְלִינִים, וַהֲמוֹן אָדָם דָּחֲפוּ זֶה אֶת זֶה.

אַךְ הַמְּשָׁרֵת עָבַר דֶּרֶךְ כֻּלָּם. הוּא לֹא חִפֵּשׂ לֶחֶם, וְלֹא פֵּרוֹת. הוּא יָדַע בְּדִיּוּק מָה הוּא הַמַּאֲכָל הֶכִי נֶחְשָׁב. הוּא נִגַּשׁ אֶל מוֹכֵר הַבָּשָׂר (הַקַּצָּב).

"תֵּן לִי בְּבַקָּשָׁה אֶת הַחֵלֶק הֶכִי טוֹב, הֶכִי עָדִין וְהֶכִי מְשֻׁבָּח שֶׁיֵּשׁ לְךָ," בִּקֵּשׁ הַמְּשָׁרֵת.

הַקַּצָּב חִיֵּךְ, לָקַח סַכִּין חַדָּה וְחָלָקָה, קָצַץ חֲתִיכָה נָאָה מְאֹד, אָרַז אוֹתָהּ בְּעָלִים נְקִיִּים וְנָתַן לַמְּשָׁרֵת. "זֶה בִּשְׁבִיל הַנָּשִׂיא? אֵין דָּבָר טוֹב מִזֶּה," אָמַר.

הַמְּשָׁרֵת חָזַר לְבֵית הַנָּשִׂיא. הוּא נִכְנַס לַמִּטְבָּח, בִּשֵּׁל אֶת הַמַּאֲכָל עִם תַּבְלִינִים עֲדִינִים שֶׁהֵפִיצוּ רֵיחַ נִפְלָא שֶׁעָלָה מֵהַסִּיר הַמַּבְעְבֵּעַ, וְהִגִּישׁ אֶת הַצַּלַּחַת הַמְעֻטֶּרֶת לְרַבָּן שִׁמְעוֹן.

הַנָּשִׂיא הֵסִיר אֶת הַמִּכְסֶה מֵהַצַּלַּחַת, הִבִּיט בַּתַּבְשִׁיל, וְחִיֵּךְ. עַל הַצַּלַּחַת הָיְתָה מֻנַּחַת לָשׁוֹן. לָשׁוֹן שֶׁל בְּהֵמָה, מְבֻשֶּׁלֶת וְטָעִימָה.

"יָפֶה מְאֹד," אָמַר הַנָּשִׂיא, וְחָלַק אֶת הַסְּעוּדָה עִם מְקֹרָבָיו.

הַהוֹרָאָה הַשְּׁנִיָּה: הַדָּבָר הָרַע בְּיוֹתֵר

עָבְרוּ כַּמָּה יָמִים. וְשׁוּב, קָרָא הַנָּשִׂיא לְמְשָׁרְתּוֹ.

״עַתָּה,״ אָמַר הַנָּשִׂיא וְקוֹלוֹ נִשְׁמַע רָצִינִי מְאֹד, תּוֹךְ כְּדֵי שֶׁכָּמָּה תַּלְמִידִים בַּחֶדֶר עוֹצְרִים אֶת נְשִׁימָתָם וּמַקְשִׁיבִים. ״אֲנִי מְבַקֵּשׁ שֶׁתֵּלֵךְ שׁוּב לַשּׁוּק. אַךְ הַפַּעַם – קְנֵה עֲבוּרִי אֶת הַמַּאֲכָל הַכִּי נֶהְנֶה הַכִּי רַע. הַכִּי שָׁפֵל וְהַכִּי בִּלְתִּי-רָאוּי שֶׁתִּמְצָא בְּכָל הַשּׁוּק!״.

הַמְשָׁרֵת יָצָא אֶל שׁוּק הַבָּשָׂר. שׁוּב הוּא הָלַךְ בֵּין הַדּוּכָנִים. יְלָדִים, אִם מִישֶׁהוּ הָיָה מְבַקֵּשׁ מִכֶּם לִקְנוֹת מַשֶּׁהוּ רַע, בְּוַדַּאי הֱיִיתֶם מְחַפְּשִׂים אֵיזֶה תַּפּוּחַ רָקוּב, אוֹ מַשֶּׁהוּ קָשֶׁה מְאֹד כְּמוֹ עֵצָם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל, נָכוֹן?

אֲבָל הַמְשָׁרֵת הַחָכָם חָשַׁב... וְאָז פָּנָה לַקַּצָּב וּבִקֵּשׁ: ״תֵּן לִי שׁוּב אֶת אוֹתוֹ הַמַּאֲכָל שֶׁנָּתַתָּ לִי בַּפַּעַם הַקּוֹדֶמֶת״.

הוּא חָזַר לְבֵית הַנָּשִׂיא.

הַהַפְתָּעָה תַּחַת הַמִּכְסֶה

סְבִיב הַשֻּׁלְחָן כְּבָר יָשְׁבוּ הַתַּלְמִידִים הַגְּדוֹלִים. כֻּלָּם הָיוּ מְסֻקְרָנִים וּמְתוּחִים לָדַעַת – מָה הוּא הַמַּאֲכָל ״הֲכִי גָּרוּעַ בָּעוֹלָם״ שֶׁיָּבִיא הַמְשָׁרֵת?

הַמְשָׁרֵת נִכְנַס, נָשָׂא בְּיָדָיו אֶת קְעָרַת הַחֶרֶס וְהִנִּיחַ אוֹתָהּ בְּאֶמְצַע הַשֻּׁלְחָן. עֵינֵי כֻּלָּם הָיוּ נְשׁוּאוֹת אֶל הַקְּעָרָה. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל קָם, הוֹשִׁיט אֶת יָדוֹ וְהֵרִים בְּאִטִּיּוּת אֶת הַמִּכְסֶה...

קְרִיאוֹת פְּלִיאָה קַלּוֹת נִשְׁמְעוּ בַּחֶדֶר. תַּחַת הַמִּכְסֶה, מֻנָּחַת לָהּ – לָשׁוֹן! בְּדִיּוּק אוֹתוֹ חֵלֶק שֶׁהֵבִיא בַּפַּעַם הַקּוֹדֶמֶת!

רַבָּן שִׁמְעוֹן סוֹבֵב אֶת מַבָּטוֹ, וְהִבִּיט בַּמְשָׁרֵת. קוֹלוֹ הִדְהֵד בַּחֶדֶר הַשָּׁקֵט:

״אֱמֹר לִי... כַּאֲשֶׁר אָמַרְתִּי לְךָ: ׳לֵךְ הָבֵא אֶת הַדָּבָר הַטּוֹב בְּיוֹתֵר׳ – הֵבֵאתָ לָשׁוֹן! וַעֲכְשָׁו, כְּשֶׁאָמַרְתִּי לְךָ: ׳הָבֵא אֶת הַדָּבָר הָרַע בְּיוֹתֵר׳ – גַּם כֵּן הֵבֵאתָ לָשׁוֹן?! הֵכֵיצַד יִתָּכֵן שֶׁאוֹתוֹ דָּבָר עַצְמוֹ הוּא גַּם הַכִּי טוֹב וְגַם הַכִּי רַע?!״

הַמְשָׁרֵת עָמַד מוּל גְּדוֹלֵי הַתּוֹרָה, חִיֵּךְ בַּעֲדִינוּת, וְעָנָה אֶת הַתְּשׁוּבָה שֶׁנִּכְתְּבָה לָנֶצַח בְּסִפְרֵי חֲז״ל:

״כֵּן, אֲדוֹנִי הַנָּשִׂיא. מִן הַלָּשׁוֹן – יוֹצֵא הַטּוֹב, וּמִן הַלָּשׁוֹן – יוֹצֵא הָרַע. מִשֶּׁהִיא טוֹבָה – אֵין טוֹב מִמֶּנָּה בָּעוֹלָם; וּמִשֶּׁהִיא רָעָה – אֵין רַע מִמֶּנָּה בָּעוֹלָם; ״.

הַלֶּקַח הַנִּצְחִי

שֶׁקֶט הִשְׁתָּרַר בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ. הַתַּלְמִידִים הֵבִינוּ מִיָּד אֶת עֹמֶק הַמּוּסָר. הַנָּשִׂיא שָׁמַח מְאֹד מִתְּשׁוּבָתוֹ הַחֲכָמָה שֶׁל מְשָׁרְתוֹ.

הוּא הִבִּיט בַּתַּלְמִידִים, וְאָמַר לָהֶם בְּאַהֲבָה: ״רְאוּ מַהוּ כֹּחוֹ שֶׁל הַדִּבּוּר. כְּשֶׁלָּשׁוֹן שֶׁל אָדָם מְדַבֶּרֶת טוֹב – כְּשֶׁהִיא לוֹמֶדֶת תּוֹרָה, אֲהוּבָה, אוֹמֶרֶת מִלָּה טוֹבָה לְחָבֵר שֶׁעָצוּב, עוֹדֶדֶת, וּמְפַיֶּסֶת – הִיא הַכְּלִי הֲכִי מְתוּק, הֲכִי מֵאִיר וַהֲכִי טוֹב שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא!

אַךְ חָלִילָה וְחַס... כַּאֲשֶׁר הַלָּשׁוֹן מְדַבֶּרֶת רַע – כְּשֶׁהִיא מַעֲלִיבָה, פּוֹגַעַת, לוֹעֶגֶת, אוֹ אוֹמֶרֶת לָשׁוֹן הָרָע עַל יְהוּדִי אַחֵר – אֵין דָּבָר הוֹרֵס מִמֶּנָּה! כִּי דִּבּוּר קָשֶׁה זֶה מַשֶּׁהוּ שֶׁמְּצַעֵר אֲחֵרִים וְאִי אֶפְשָׁר לָקַחַת אוֹתוֹ בַּחֲזָרָה״.

כָּךְ יָשְׁבוּ הַתַּלְמִידִים בְּצֵל הַנָּשִׂיא, וְלָמְדוּ שֶׁהַפֶּה שֶׁלָּנוּ הוּא כְּלִי קוֹסֵם – הוּא יָכוֹל לִבְנוֹת עֲרֵימוֹת שֶׁל זָהָב שֶׁל שִׂמְחָה, וְהוּא יָכוֹל לַהֲרֹס. אֲנַחְנוּ בּוֹחֲרִים בַּטּוֹב!

מקורות: מדרש ויקרא רבה (פל״ג, א׳); על הפסוק ״מוות וחיים ביד הלשון״. המדרש מספר על רבן שמעון בן גמליאל שאמר לטבי עבדו לצאת לשוק ולהביא מאכל טוב, והביא לשון. ואח״כ מאכל רע, והביא לשון. (במקורות מסוימים מיוחס גם לרבי יהודה הנשיא, אך מקורות רבים ובתוכם סדרת ״כה עשו חכמינו״ משייכים זאת לרבן שמעון בן גמליאל). כה עשו חכמינו: חלק א׳, עמוד 145 (סיפור זה מעובד ומובא שם כהמחשה חינוכית לכוחו של הדיבור, בהתאמה לילדים). מקור זה מצוין גם ב סילבוס תוכנית ׳גדולי ישראל׳ (כפי שמשתקף במקורות המידע שסופקו מתוך ״שורות 41, 85, 127״).

1. שאלות ידע מתוך הסיפור

סיפור 62 • רבן שמעון בן גמליאל • לשון טובה ורעה

א. בתחילת הסיפור נאמר: "הֱיִיתֶם שׁוֹמְעִים קוֹל אַדִּיר, סָתוֹק וְנָעִים, שֶׁל מֵאוֹת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הַלּוֹמְדִים תּוֹרָה." — מה קרה מיד לאחר מכן?

ב. מדוע התרחש הדבר המתואר במשפט: "יוֹם אֶחָד, לְאַחַר סִיּוּם הַשִּׁעוּר, קָרָא אֵלָיו הַנָּשִׂיא אֶת מִשְׁרָתוֹ הַנֶּאֱמָן."?

ג. כיצד הגיב רבן שמעון בן גמליאל למצב המתואר: "לֶחֶם חַם שֶׁיָּצָא מֵהַתַּנּוּר!", קָרָא הָאוֹפֶה; "תַּפּוּחִים אֲדֻמִּים וּמְתוּקִים כִּדְבַשׁ!", קָרָא מוֹכֵר הַפֵּרוֹת; רֵיחַ עַז שֶׁל זַעְפָּרָן..."?

ד. מה השתנה בין "יָפֶה מְאֹד," אָמַר הַנָּשִׂיא, וְחָלַק אֶת הַסְּעוּדָה עִם מְקֹרָבָיו." לבין "רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל קָם, הוֹשִׁיט אֶת יָדוֹ וְהֵרִים בְּאִטִּיּוּת אֶת הַמִּכְסֶה..."?

ה. כיצד הגיע הסיפור אל האירוע: "כְּשֶׁלָּשׁוֹן שֶׁל אָדָם מְדַבֶּרֶת טוֹב – כְּשֶׁהִיא לוֹמֶדֶת תּוֹרָה, אֲהוּבָה, אוֹמֶרֶת מִלָּה טוֹבָה לְחָבֵר שֶׁעָצוּב, עוֹדֶדֶת, וּמְפַיֶּסֶת – הִיא..."?

2. השלימו פרטים מדויקים מִן הַסִּיפּוּר

א. הֱיִיתֶם שׁוֹמְעִים קוֹל אַדִּיר, מָתוֹק וְנָעִים, שֶׁל מֵאוֹת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הַלּוֹמְדִים _____.

ב. פָּנָיו הָיוּ מְאִירוֹת, זְקָנוֹ הַלָּבָן גָּלַשׁ עַל חָזֵהוּ, וְעֵינָיו הַטְּהוֹרוֹת הִבִּיטוּ בְּתַלְמִידָיו בְּאַהֲבָה _____.

ג. יוֹם אֶחָד, לְאַחַר סִיּוּם הַשִּׁעוּר, קָרָא אֵלָיו הַנָּשִׂיא אֶת מְשָׁרְתּוֹ _____.

ד. לֵךְ אֶל הַשּׁוּק הַגָּדוֹל, וּקְנֵה עֲבוּרִי אֶת דְּבַר הַמַּאֲכָל הֲכִי טוֹב, הֲכִי טָעִים וְהֲכִי מְשֻׁבָּח שֶׁיֵּשׁ _____.

ה. לֶחֶם חַם שֶׁיָּצָא מֵהַתַּנּוּר!", קָרָא הָאוֹפֶה; "תַּפּוּחִים אֲדֻמִּים וּמְתוּקִים כִּדְבַשׁ!", קָרָא מוֹכֵר הַפֵּרוֹת; רֵיחַ עֵז שֶׁל זַעְפָּרָן וְכַמּוֹן עָלָה מִדּוּכְנֵי הַתַּבְלִינִים, וְהַמּוֹן _____...

נכון או לא נכון — על פי פרטי הסיפור

משפט מן המעשה או שינוי שלו	נכון	לא נכון	תקנו או הביאו הוכחה
פָּנָיו הָיוּ מְאִירוֹת, זְקָנוֹ הַלָּבָן גָּלַשׁ עַל חָזֵהוּ, וְעֵינָיו הַטְּהוֹרוֹת הִבִּיטוּ בְּתַלְמִידָיו בְּאַהֲבָה רַבָּה.	☐	☐	
בסיפור לא התרחש הדבר הבא: לֵךְ אֶל הַשּׁוּק הַגָּדוֹל, וּקְנֵה עֲבוּרִי אֶת דְּבַר הַמַּאֲכָל הֲכִי טוֹב, הֲכִי טָעִים וְהֲכִי מְשֻׁבָּח שֶׁיֵּשׁ שָׁם.	☐	☐	
הַקַּצָּב חִיֵּךְ, לָקַח סַכִּין חַדָּה וַחֲלָקָה, קָצַץ חֲתִיכָה נָאָה מְאֹד, אָרַז אוֹתָהּ בְּעָלִים נְקִיִּים וְנָתַן לַמְשָׁרֵת.	☐	☐	
בסיפור לא התרחש הדבר הבא: הֲכִי רַע, הֲכִי שָׁפֵל וְהֲכִי בִּלְתִּי-רָאוּי שֶׁתִּמְצָא בְּכָל הַשּׁוּק!".	☐	☐	
הַמְשָׁרֵת עָמַד מוּל גְּדוֹלֵי הַתּוֹרָה, חִיֵּךְ בַּעֲדִינוּת, וְעָנָה אֶת הַתְּשׁוּבָה שֶׁנִּכְתְּבָה לָנֶצַח בְּסִפְרֵי חֲז"ל:	☐	☐	

3. מה היה ראשון?

סיפור 62 • רבן שמעון בן גמליאל • לשון טובה ורעה

כתבו ליד כל אירוע מספר מ־1 עד 5 לפי סדר התרחשותו בסיפור.

□ הַנָּשִׂיא הֵסִיר אֶת הַמִּכְסֶה מֵהַצַּלַּחַת, הִבִּיט בַּתַּבְשִׁיל, וְחִיֵּךְ.

□ הֶיִיתֶם שׁוֹמְעִים קוֹל אַדִּיר, מָתוֹק וְנָעִים, שֶׁל מֵאוֹת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הַלּוֹמְדִים תּוֹרָה.

□ כָּךְ יָשְׁבוּ הַתַּלְמִידִים בְּצֵל הַנָּשִׂיא, וְלָמְדוּ שֶׁהַפֶּה שֶׁלָּנוּ הוּא כְּלִי קוֹסֶם – הוּא יָכוֹל לִבְנוֹת עֲרֵימוֹת שֶׁל זָהָב שֶׁל...

□ לֵךְ אֶל הַשּׁוּק הַגָּדוֹל, וּקְנֵה עֲבוּרִי אֶת דְּבַר הַמַּאֲכָל הֲכִי טוֹב, הֲכִי טָעִים וְהֲכִי מְשֻׁבָּח שָׁיֵשׁ שָׁם.

□ רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל קָם, הוֹשִׁיט אֶת יָדוֹ וְהֵרִים בְּאִטִּיּוּת אֶת הַמִּכְסֶה...

לפני ואחרי

מה קרה לפני: "הַנָּשִׂיא הֵסִיר אֶת הַמִּכְסֶה מֵהַצַּלַּחַת, הִבִּיט בַּתַּבְשִׁיל, וְחִיֵּךְ."?

מה קרה אחרי: "רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל קָם, הוֹשִׁיט אֶת יָדוֹ וְהֵרִים בְּאִטִּיּוּת אֶת הַמִּכְסֶה..."?

סיבה ותוצאה מתוך המעשה

האירוע הנתון	מה גרם לו?	מה הייתה תוצאתו?
לֵךְ אֶל הַשּׁוּק הַגָּדוֹל, וּקְנֵה עֲבוּרִי אֶת דְּבַר הַמַּאֲכָל הֲכִי טוֹב, הֲכִי טָעִים וְהֲכִי מְשֻׁבָּח שָׁיֵשׁ שָׁם.		
הֲכִי רַע, הֲכִי שָׁפֵל וְהֲכִי בִּלְתִּי-רָאוּי שֶׁתִּמְצָא בְּכָל הַשּׁוּק!".		

4. הבנה והעמקה

המסר העולה מן הסיפור: המידה הטובה והדרך לעבודת השם העולות מן המעשה

א. מה מלמד המעשה "לשון טובה ורעה" על רבן שמעון בן גמליאל? הביאו שתי ראיות מדויקות מן הסיפור.

ב. הסבירו במילים שלכם את המשפט: "הַקַּצָּב חִיֵּךְ, לָקַח סַכִּין חַדָּה וַחֲלָקָה, קָצַץ חֲתִיכָה נָאָה מְאֹד, אָרַז אוֹתָהּ בְּעָלִים נְקִיִּים וְנָתַן לַמְשָׁרֵת."

ג. אילו רבן שמעון בן גמליאל לא היה פועל כפי שמתואר ב־"רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל קָם, הוֹשִׁיט אֶת יָדוֹ וְהֵרִים בְּאִטִּיּוּת אֶת הַמִּכְסֶה..." — כיצד היה הסיפור עשוי להסתיים?

ד. כיצד האירוע "כְּשֶׁלָּשׁוֹן שֶׁל אָדָם מְדַבֶּרֶת טוֹב – כְּשֶׁהִיא לוֹמֶדֶת תּוֹרָה, אֲהוּבָה, אוֹמֶרֶת מִלָּה טוֹבָה לְחָבֵר שֶׁעָצוּב,..." מחזק את המסר של הסיפור?

5. קומיקס — אירועים ממשיים מן הסיפור

סיפור 62 • רבן שמעון בן גמליאל • לשון טובה ורעה

ציירו כל אירוע והוסיפו מתחתיו משפט מתאים.

1. הֱיִיתֶם שׁוֹמְעִים קוֹל אַדִּיר, מָתוֹק וְנָעִים, שֶׁל מֵאוֹת…

2. יוֹם אֶחָד, לְאַחַר סִיּוּם הַשִּׁעוּר, קָרָא אֵלָיו הַנָּשִׂיא אֶת…

3. הוּא יָדַע בְּדִיּוּק מָה הוּא הַמַּאֲכָל הֲכִי נֶחְשָׁב.

4. אַף הַפַּעַם – קְנֵה עֲבוּרִי אֶת הַמַּאֲכָל הֶכִי גָּרוּעַ.

סיפור 62 • רבן שמעון בן גמליאל • לשון טובה ורעה

5. הַמְשָׁרֵת עָמַד מוּל גְּדוֹלֵי הַתּוֹרָה, חִיֵּךְ בַּעֲדִינוּת,...

6. כָּךְ יָשְׁבוּ הַתַּלְמִידִים בְּצֵל הַנָּשִׂיא, וְלָמְדוּ שֶׁהַפֶּה...

6. כתיבה ויצירה בעקבות הסיפור

☐ **יומן:** כתבו מנקודת מבטו של מי שראה את האירוע "לֶחֶם חַם שֶׁיָּצָא מֵהַתַּנּוּר!", קָרָא הָאוֹפֶה; "תַּפּוּחִים אֲדֻמִּים וּמְתוּקִים כִּדְבַשׁ!", קָרָא מוֹכֵר הַפֵּרוֹת; רֵיחַ...".

☐ **מכתב:** כתבו לרבן שמעון בן גמליאל בעקבות "הֵכִי רַע, הֵכִי שָׁפֵל וְהֵכִי בִּלְתִּי-רָאוּי שֶׁתִּמְצָא בְּכָל הַשּׁוּק!".

☐ **דרשיח:** חברו שיחה שהייתה יכולה להתרחש רגע לפני "הַמְשָׁרֶת עָמַד מוּל גְּדוֹלֵי הַתּוֹרָה, חֵיֵּךְ בַּעֲדִינוּת, וְעָנָה אֶת הַתְּשׁוּבָה שֶׁנִּכְתְּבָה לָנֶצַח בְּסִפְרֵי...".

☐ **דיווח:** כתבו ידיעה קצרה שכותרתה "לשון טובה ורעה".

המחזה

רגע מן הסיפור	הדמויות	מה יאמרו או יעשו?
לֵךְ אֶל הַשּׁוּק הַגָּדוֹל, וּקְנֵה עֲבוּרִי אֶת דְּבַר הַמַּאֲכָל הֵכִי טוֹב, הֵכִי טָעִים...		
רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל קָם, הוֹשִׁיט אֶת יָדוֹ וְהֵרִים בְּאִטִּיּוּת אֶת הַמִּכְסֶה...		

7. חיבור לחיים מתוך המעשה

א. מה אפשר ללמוד מן הדרך שבה רבן שמעון בן גמליאל פעל באירוע "יָפֶה מְאֹד," אָמַר הַנָּשִׂיא, וְחָלַק אֶת הַסְּעוּדָה עִם מְקָרָבָיו."?

ב. תארו מצב מחיי הכיתה שבו אפשר ליישם את המסר של "לשון טובה ורעה".

ג. איזו פעולה מעשית תעשו השבוע בעקבות הסיפור?

מרבן שמעון בן גמליאל ומן המעשה "לשון טובה ורעה" למדתי

ש_____.

מחוון למורה — 100 נקודות

ידיעת פרטי הסיפור	סדר וסיבה־תוצאה	ראיות מן הטקסט	הבנת המסר	יצירתיות ויישום
25	20	20	20	15